

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА**

Кафедра Економіки підприємств міського господарства

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ»**

галузь знань 0305 «Економіка та підприємництво»

напрямок підготовки 6.030509 «Облік і аудит»

Інститут, факультет, відділення *Харківський національний університет
міського господарства, центр післядипломної освіти і заочного навчання,
заочне відділення*

Харків
ХНУМГ
2014 рік

Робоча програма навчальної дисципліни **«Корпоративна соціальна відповідальність»** (для студентів 2 курсу заочної форми навчання напрямку підготовки 6.030509 *«Облік і аудит»*), «19» квітня 2013 року. – 11 с.

Розробник: к.е.н., доц. А. В. Ковалевська

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки підприємств міського господарства.

Протокол № 2 від «02» жовтня 2013 року.

Завідувач кафедри економіки підприємств міського господарства:
д.е.н., проф. А. Є. Ачкасов

Схвалено методичною комісією вищого навчального закладу за спеціальністю 6.030509 *«Облік і аудит»*.

Протокол № 11 від «30» серпня 2007 року.

Голова: д.е.н., проф. Т. В. Момот

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2,5	Галузь знань 0305 «Економіка та підприємництво	За вибором
	Напрям підготовки 6.030509 «Облік і аудит»	
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): 6.030509 – «Облік і аудит»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: контрольна робота		Семестр
Загальна кількість годин – 90		4-й
		Лекції
Тижневих годин для заочної форми навчання: аудиторних – 12 самостійної роботи студента – 78	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	8 год.
		Практичні, семінарські
		4 год.
		Лабораторні
		–
		Самостійна робота
		78 год.
		Вид контролю: залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для заочної форми навчання – 10% до 90%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Тема корпоративної соціальної відповідальності (далі - КСВ) зараз є однією з найбільш обговорюваних в діловому світі. Це пов'язано з помітним зростанням ролі бізнесу в забезпеченні розвитку суспільства, а також підвищенням вимог до відкритості у діловій сфері. Багато компаній чітко усвідомили, що успішно вести бізнес, функціонуючи в ізольованому просторі, неможливо. Тому інтеграція принципу корпоративної соціальної відповідальності у стратегію розвитку бізнесу стає характерною рисою провідних вітчизняних компаній.

Мета і завдання дисципліни:

- ознайомити студентів із загальними закономірностями виникнення та розвитку корпоративної соціальної відповідальності в міжнародному

середовищі, показати значення становлення КСВ в національній системі соціально-економічних відносин у сфері підприємництва;

- сформуванню у студентів розуміння основних проблем та перспектив розвитку системи КСВ в Україні, пов'язаних з потенціалом взаємовигідного співробітництва між владою, бізнесом та суспільством для вирішення гострих соціальних питань, пошуку нових форм державно-приватного партнерства з метою економічного, соціального та екологічного розвитку нашої держави;

- сприяти розвитку у студентів здатності самостійно формулювати думку щодо соціальної відповідальності компаній і базових навичок управління соціальними програмами компаній.

Предметом вивчення дисципліни «Корпоративна соціальна відповідальність» є загальні поняття КСВ (основні поняття і підходи до формування принципів КСВ, аналіз сформованих концепцій КСВ), процеси становлення та розвитку системи КСВ в Україні (системний підхід до КСВ, взаємозв'язок КСВ з корпоративним управлінням, використання компаніями соціальної звітності), проблеми та перспективи розвитку системи КСВ в Україні, питання теорії і практики складання рейтингу соціально відповідальних компаній в Україні, проблеми управління соціальними програмами компаній.

У результаті вивчення дисципліни студенти мають:

знати:

- предмет дисципліни «Корпоративна соціальна відповідальність»;
- загальні поняття та підходи до формування принципів корпоративної соціальної відповідальності;
- основні правила складання соціальної (нефінансової) звітності;
- положення щодо складання рейтингу соціально відповідальних компаній, який використовується в Україні;
- питання управління соціальними програмами компаній.

вміти:

- правильно застосовувати принципи корпоративної соціальної відповідальності у практичній діяльності;
- сприяти впровадженню системи корпоративної соціальної відповідальності в практику національного підприємництва;
- використовувати в діяльності компаній інструменти управління соціальними програмами, які сприяють ефективній розробці та реалізації принципів корпоративної соціальної відповідальності;
- обґрунтовувати найбільш сприятливі напрямки здійснення соціально відповідальної діяльності підприємства на основі проведення оцінки їх ефективності.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМ 1. Соціальна відповідальність як суспільно-економічний феномен

1. Поняття «корпорації» та її загальна характеристика. Концепція стійкого розвитку і корпоративна соціальна відповідальність.
2. Становлення і розвиток системи корпоративної соціальної відповідальності.
3. Концепція зацікавлених сторін як альтернативна тема.
4. Моделі соціальної відповідальності.
5. Стандарти корпоративної соціальної відповідальності та рейтинги соціально-відповідальних компаній.

ЗМ 2. Управління підприємством на засадах корпоративної соціальної відповідальності

1. Корпоративна соціальна відповідальність в системі стратегічного управління підприємством.
2. Соціальні програми та проекти.
3. Нефінансова звітність підприємства.
4. Соціальні інвестиції.
5. Оцінка ефективності соціально відповідальної діяльності підприємства.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Заочна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Модуль Корпоративна соціальна відповідальність						
Змістовий модуль 1. Соціальна відповідальність як суспільно-економічний феномен						
Тема 1. Поняття «корпорації» та її загальна характеристика. Концепція стійкого розвитку і корпоративна соціальна відповідальність	7	1	–	–	–	6
Тема 2. Становлення і розвиток системи корпоративної соціальної відповідальності	6,5	–	0,5	–	–	6
Тема 3. Концепція зацікавлених сторін як альтернативна тема	5,5	1	0,5	–	–	4
Тема 4. Моделі соціальної відповідальності	5,5	1	0,5	–	–	4
Тема 5. Стандарти корпоративної соціальної відповідальності та рейтинги соціально-відповідальних компаній	7,5	1	0,5	–	–	6

Продовження табл.

1	2	3	4	5	6	7
Разом за змістовим модулем 1	32	4	2	–	–	26
Змістовний модуль 2. Управління підприємством на засадах корпоративної соціальної відповідальності						
Тема 1. Корпоративна соціальна відповідальність в системі стратегічного управління підприємством	4,5	–	0,5	–	–	4
Тема 2. Соціальні програми та проекти	7,5	1	0,5	–	–	6
Тема 3. Нефінансова звітність підприємства	9	1	–	–	–	8
Тема 4. Соціальні інвестиції	7,5	1	0,5	–	–	6
Тема 5. Оцінка ефективності соціально відповідальної діяльності підприємства	9,5	1	0,5	–	–	8
Разом за змістовним модулем 2	38	4	2	–	–	32
Усього годин	70	8	4	–	–	58
ІНДЗ: контрольна робота	20	–	–	–	–	20
Усього годин	90	8	4	–	–	78

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Становлення і розвиток системи корпоративної соціальної відповідальності	0,5
2	Концепція зацікавлених сторін як альтернативна тема	0,5
1	2	3
3	Моделі соціальної відповідальності	0,5
4	Стандарти корпоративної соціальної відповідальності та рейтинги соціально-відповідальних компаній	0,5
5	Корпоративна соціальна відповідальність в системі стратегічного управління підприємством	0,5
6	Соціальні програми та проекти	0,5
7	Соціальні інвестиції	0,5
8	Оцінка ефективності соціально відповідальної діяльності підприємства	0,5
	Разом	4

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття «корпорації» та її загальна характеристика. Концепція стійкого розвитку і корпоративна соціальна відповідальність	6
2	Становлення і розвиток системи корпоративної соціальної відповідальності	6
3	Концепція зацікавлених сторін як альтернативна тема	4
4	Моделі соціальної відповідальності	4
5	Стандарти корпоративної соціальної відповідальності та рейтинги соціально-відповідальних компаній	6

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
6	Корпоративна соціальна відповідальність в системі стратегічного управління підприємством	4
7	Соціальні програми та проекти	6
8	Нефінансова звітність підприємства	8
9	Соціальні інвестиції	6
10	Оцінка ефективності соціально відповідальної діяльності підприємства	8
11	Робота над контрольною роботою	20
	Разом	78

7. Індивідуальні завдання

№ з/п	Вид індивідуального завдання	Семестр	Найменування завдання	Обсяг завдання	Кількість годин
1	Контрольна робота	4 (заочна форма)	Систематизація, закріплення та поглиблення знань отриманих під час вивчення курсу	Пояснювальна записка на 15-20 стор.	20

8. Методи навчання

Теоретичні, розрахункові і практичні положення дисципліни вивчаються студентами в процесі роботи над лекційним курсом, при виконанні контрольної роботи, самостійній роботі з навчальною і спеціальною літературою. Особливого значення набуває вміння використовувати сучасні технічні засоби в процесі набуття знань з дисципліни. Так, для опрацювання нефінансових звітів компаній (звітів із соціальної відповідальності, звітів розвитку тощо), усвідомлення найкращого досвіду в сфері меценатства та філантропії, благодійності важливим є використання Інтернет-ресурсів.

Вивчення дисципліни «Корпоративна соціальна відповідальність» базується на знанні циклу загальноосвітніх і загальнонаукових дисциплін, політекономії, мікроекономіки, макроекономіки, історії економіки та економічної думки, а також на знаннях і вміннях, отриманих студентами в процесі проходження навчальних і виробничих практик.

Окремі теми дисципліни вивчаються з різним ступенем поглиблення та деталізації, що передбачено цією робочою програмою. Поточний модульний контроль проводиться методом виконання студентами письмових модульних контрольних робіт.

Остаточна оцінка знань студентів з дисципліни – інтегральна (100-бальна).

9. Методи контролю

Методи контролю знань студентів:

1. Проміжні методи контролю по темах (усне опитування, тестові завдання) з зазначенням кількості балів, які можна отримати за кожну тему та за модуль в цілому, передбачають 100-бальну систему оцінювання.
2. Контрольна робота оцінюється окремо також за 100-бальною системою.
3. Залік проводиться письмово – підсумкове комплексне тестування з дисципліни.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Залік

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовний модуль 1					Змістовний модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	40	100

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

Контрольна робота

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до 60	до 20	до 20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

11. Рекомендована література

Базова

1. Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика [Текст] : підручник / Саприкіна М. А., Ляшенко О., Саснєсус М. А., Місько Г. А., Зінченко А. Г.; за наук. ред. д.е.н., проф., засл. діяч науки і техніки України Редькіна О. С. – К.: ТОВ «Фарбований лист», 2011. – 480 с.
2. Гоголя, О. П. Соціальна відповідальність бізнесу [Текст] / О. П. Гоголя, І. П. Кудінова. – К. : Вид-во Національного університету біоресурсів і природокористування України, 2008. – 79 с.
3. Посібник із КСВ. Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності [Текст] / Кол. автор.: Лазоренко О., Колишко Р., та ін. – К. : Вид-во «Енергія», 2008. – 96 с.
4. Зарецкий, А. Д. Корпоративная социальная ответственность: мировая и отечественная практика [Текст] : учеб. пособ. / А. Д. Зарецкий, Т. Е. Иванова. – Краснодар : Изд-во КСЭИ, 2012. – 231 с.
5. Благов, Ю.Е. Корпоративная социальная ответственность: эволюция концепции [Текст] : монографія / Ю.Е. Благов; Высшая школа менеджмента СПбГУ. – СПб. : Изд-во «Высшая школа менеджмента», 2010. – 272 с.

Допоміжна

1. Корпоративная социальная ответственность: общественные ожидания. Потребители, менеджеры, лидеры общественного мнения и эксперты оценивают социальную роль бизнеса в России [Текст] / Под ред. : С. Е. Литовченко, М. И. Корсакова. – М. : Ассоциация менеджеров, 2003. – 100 с.
2. Кричевский, Н. А. Корпоративная социальная ответственность [Текст] / Н. А. Кричевский, С. Ф. Гончаров. – М., 2006. – 195 с.
3. Саєнко, Ю. Соціальна відповідальність бізнесу: розуміння та впровадження [Текст] / Ю. Саєнко. – К., 2005. – 30 с.
4. Управлінські аспекти соціальної роботи [Текст]: курс лекцій / М. Ф. Головатий (кер. авт. кол.), М. П. Лукашевич, Г. А. Дмитренко та ін. – К.: МАУП, 2004. – 368 с.
5. Социальная ответственность бизнеса: актуальная повестка [Текст] / Под ред.: С. Е. Литовченко, М. И. Корсакова. — М.: Ассоциация менеджеров, 2003. — 108 с.
6. Кусік, Н. Л. Ефективність соціально відповідальної діяльності: взаємозв'язок з інвестиційним кліматом та привабливістю [Текст] / Н. Л. Кусік, А. В. Ковалевська // Формування сучасних механізмів розвитку інноваційної сфери економіки : монографія. – Сімферополь : ДІАЙП, 2013. – С.280-300.
7. Кусік, Н. Л. Критичний аналіз методів оцінки ефективності соціально відповідальної діяльності підприємства [Текст] / Н. Л. Кусік, А. В. Ковалевська

// Вчені записки Університету «Крок» / Ун-т економіки та права «Крок». – Вип. 1 (1997). – Вип. 32. – Т.1. – К., 2012. – С. 17-25.

8. Кусік, Н. Л. Методичний підхід до проведення оцінки ефективності соціально відповідальної діяльності підприємства [Текст] / Н. Л. Кусік, А. В. Ковалевська // Проблеми економіки. –Х., ІнЖек, № 3, 2012. – С. 137-141.

9. Левицька, Є. Г. Методичний підхід до розробки програми соціально відповідального управління підприємства сфери послуг [Текст] / Є. Г. Левицька // Сталий розвиток економіки: всеукраїнський науково-виробничий журнал. - № 2, 2012. – С. 212-216.

12. Інформаційні ресурси

1. Цифровий репозиторій ХНАМГ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua>

2. Євдокимов, Ф. І. Соціальний потенціал як функція інноваційної моделі економічного розвитку підприємства [Електронний ресурс] / Ф. І. Євдокимов, М. В. Губська // Маркетинг: теорія і практика. – № 14, 2008. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Mtip/2008_14.

3. Ивченко, С. В. Оценка влияния корпоративных социальных и благотворительных программ на показатели основной деятельности компании: обзор зарубежного опыта [Электронный ресурс] / С. В. Ивченко // Благотворительность в России: исторические и социально-экономические исследования. – № 2, 2003. Режим доступу: www.urbaneeconomics.ru/publications.

4. Шмиголь, Н. М. КСВ - дохід: визначення, оцінка, ефективність [Електронний ресурс] / Н. М. Шмиголь // Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Nvbdfa/2010_1/articles/1_Shmygol.pdf.

5. Украинское Рейтинговое Агентство (УРА) в рамках проекта Всеукраинской рейтинговой программы «Гвардия» (издатель ООО «Газета Галицкие контракты» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://archive.kontrakty.ua>

6. Руководство по отчетности в области устойчивого развития [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.globalreporting.org/ReportingFramework/ LanguageSpecific/Russian>

7. Глобальный договор ООН (Global Compact) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.unglobalcompact.org>

8. Социальная отчётность [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.csjournal.com>

9. Публичные отчеты по КСО в мировых базах [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.corporateregister.com

Навчальне видання

Робоча програма навчальної дисципліни

«Корпоративна соціальна відповідальність»

галузь знань 0305 «Економіка та підприємництво»

напрямок підготовки 6.030509 «Облік і аудит»

Розробник: **КОВАЛЕВСЬКА** Алла Володимирівна

В авторській редакції

Комп'ютерне верстання: *Ю. Ю. Конюшенко*

План 2013, поз. 453 б

Підп. до друку 19.04.2013 р.

Формат 60x84/16

Друк на ризографі

Ум. друк. арк. 0,4

Тираж 1 пр.

Зам. № 9440

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК №4064 від 12.05.2011 р.